

**HÄGERSTEN-LILJEHOLMEN
STADSDELSFÖRVALTNING**

Till berörd remissinstans

2016 -09- 0 9**Registratur****Angående remissen om Förslag till program
mot våld i nära relationer och hedersrelaterat
våld och förtryck 2017-2020**

Detta gäller remissvar på "Förslag till program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020"
Dnr: 155-1324/2016

Remisstiden sträcker sig till den 24 november 2016, vilket vi ber er respektera. Om det av några skäl inte är möjligt för er att inkomma med svar inom utsatt tid måste en kontakt tas med den för ärendet ansvariga personen på roteln.

Ansvarig handläggare/borgarrådssekreterare på Socialroteln är Cindy Falquet, tfn 08 508 29 154.

Remissvar skickas till:

- Socialroteln digitalt i Word-format. Ange KS:s diarienummer som namn på ärenderubrik. Ex: KS 314-331-2004
- KF/KS kansli i **pappersform**.

Bilägg **inte** remissunderlaget. Det finns redan diariefört i kommunstyrelsens diarium.

Häfta **inte** ihop handlingarna.

Adresserna är följande:

Rotelns e-post: Funktion SLK RVI-remissvar eller
RVI-remissvar.SLK@stockholm.se

KF/KS kansli, Stadshuset, 105 35 STOCKHOLM

Med vänliga hälsningar

Socialroteln

Remitteringsmapp**Ärende: Förslag till program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020**

För yttrande senast: 24 november 2016 (SLK; 8 december 2016)

Stadsdelsnämnderna

Samtliga SdN

Facknämnderna

Samtliga facknämnder

Övriga

SLK

Stockholms stadshus AB
(samtliga bolag)Kommunstyrelsens råd för
mänskliga rättigheterKommunstyrelsens råd för
funktionshindersfrågorKommunstyrelsens Pensionärs
råd

Origo

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen Östergötland

Stockholms läns landsting

Södertälje kommun

Solna kommun

Järfälla kommun

Stockholms tingsrätt

Polismyndigheten – Polisen i
Stockholms län

Roks

Unizon

Alla kvinnors hus

Kvinnors Nätverk

Sveriges Kvinnolobby

GAPF

Somaya

Terrafem

Fryshuset

Rädda Barnen

RFSL

Mångkulturellt centrum

Nationellt centrum för

kvinnofrid (Uppsala

Universitet)

Stockholms
stad

Protokollsutdrag
Socialnämnden 2016-08-23

13

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
Registraturet	
Ink.	2016 -09- 02
Dnr:	155-1327/2016
Till:	RV

Justerat 2016-08-26

Åsa Lindhagen (MP) och Andréa Ström (M)

§ 17

Förslag till program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020

Dnr 3.1.1-449/2015

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget till program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.

Reservation

Vice ordföranden Andréa Ström m.fl. (M) och ledamoten Isabel Smedberg Palmqvist m.fl. (L) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag till beslut som redovisas nedan.

Ersättaryttrande

Ersättarna Stina Bengtsson (C) och Sofia Modigh (KD) hänvisar till Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut.

Ärendet

Förslaget till nytt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck innefattar en målstruktur med en övergripande vision samt fem långsiktiga mål med tillhörande delmål.

Programmets målgrupper är alla stockholmare (primärpreventivt arbete), våldsutsatta vuxna och barn samt personer som utövar våld.

Fokus i programmet är förebyggande arbete på olika nivåer, från tidiga insatser som bland annat baseras på ett normkritiskt förhållningssätt, till arbete som syftar till att redan förekommande våld ska upphöra. Våldsutsatta vuxna och barn ska få likställt stöd och skydd utifrån behov oavsett vart i staden de bor, exempelvis skyddat boende, samtalsstöd och möjlighet till skolundervisning för barn. Våldsutövare ska erbjudas likställt stöd oavsett

var i staden de bor, vilket bland annat kan handla om motivationsarbete för att förändra sitt beteende och sluta utöva våld

I programmet framhålls vikten av samverkan inom staden och med externa aktörer, liksom att arbeta på flera arenor och olika nivåer parallellt.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 27 juni 2016.

Förslag till beslut

Ordföranden föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag. Vice ordföranden Andréa Ström m.fl. (M) och ledamoten Isabel Smedberg Palmqvist m.fl. (L) föreslår att nämnden beslutar följande:

Vi yrkar på att socialnämnden ska

1. Delvis bifalla förvaltningens förslag
2. I övrigt anföra följande

Ett program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är positivt och mycket välkommet. Vi konstaterar att förvaltningen har gjort ett gediget arbete med programmet och att det innehåller många bra förslag. Att utsättas för våld och förtryck är en inskränkning på människors frihet och integritet. Varje individ har rätt att leva och bestämma över sitt eget liv. När denna rättighet inte upprätthålls är det samhällets ansvar att agera och säkerställa att de grundläggande värdena i samhället bejakas.

Det är dock förvånande att majoriteten inte strävar efter ett blocköverskridande samarbete, dels för att programmet ska vara gällande över mer än en mandatperiod, dels krävs ett samarbete för ett mer långsiktigt och hållbart arbete. Det faktum att kompetens från utomstående aktörer saknas i programmet är också bekymmersamt. Civilsamhällets organisationer, myndigheter och experters kompetens är ovärderliga och behövs i arbetet för att motverka våld och förtryck.

Då majoriteten inte heller gett uttryck för att handlingsplaner ska upprättas, efterfrågar vi konkretion, analys samt en genomförandeplan i programmet. Till exempel måste begreppet "behov" vid stödinsatser brytas ner, så att det blir tydligt både vem eller vilka som utgör hot och de risk- och sårbarhetsfaktorer som finns för den utsatte.

Det handlar även om att problematisera utmaningarna i Stockholms ytterstadsområde. Ett systematiskt förtryck av kvinnor är vanligt förekommande i områdena och därtill föreligger ett socioekonomiskt utanförskap. Unga kvinnor blir offer för hederskulturen, men även pojkar blir både förövare och offer när då de tvingas upprätthålla hedersnormer. Kvinnor och män som söker en fristad i Sverige ska inte mötas av samma förtryck som de en gång flydde ifrån.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är något som kan drabba människor av olika könsidentitet och i alla åldrar. Även om våldet oftast utövas av män och det oftast är kvinnor som drabbas är det viktigt att inte fastna i det normtänkande i arbetet med att hjälpa dem som utsätts. Därför är det viktigt att ett program som detta genomsyras av normkritiskt tänkande. Vi saknar tydlighet kring detta i programmet. Även om programmet nämner män som utsätts för våld i nära relationer och unga män som utsätts för hedersrelaterat våld är det inte tillräckligt tydligt och genomsyrar inte programmet på det sätt som det borde. Det bör också stå att "pojkar och män" kan utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Vi kan dessutom konstatera att i listan över referenslitteratur finns inget av den forskning kring män som utsätts för våld nära relationer som har gjorts, till exempel på Göteborgs och Uppsala universitet. Vi noterar också att det inte någonstans står att människor som har utsatts för våld i nära relationer ska få det stöd de behöver oavsett könsidentitet. Det är anmärkningsvärt att en majoritet som i nämnden leds av Miljöpartiet, ett parti som länge med den äran har hållit fanan högt för att hjälpa utsatta män, inte levererar när det har möjligheten. Vi saknar fördjupning i vad psykiskt våld är, hur det kan ta sig i uttryck, hur det kan drabba och framför allt frågan om hur svårt det är att förklara och lagföra. Vi saknar förslag på hur civilsamhället ska kunna vara en del av arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Risk - och sårbarhetsfaktorer exempelvis ekonomi, psykisk hälsa, barn som går i skola måste även tydliggöras programmet, samt hotbild. Vi konstaterar även att vissa mål har onödigt lång genomförandetid, exempelvis när det handlar om flerspråkig information på stadens webbplats till barn och vuxna som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Vi hoppas att majoriteten bjuder in Alliansen för samtal kring hur vi förbättrar programmet enligt ovanstående. Då kan vi få till stånd en blocköverskridande överenskommelse för att säkerställa

det långsiktiga arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms stad.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Utdraget överensstämmer med protokollet
2016-08-30

Leif Fransson
Administrativ chef

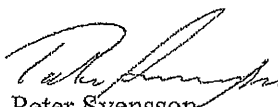
Handläggare
Malin Torberger
Telefon: 08-508 25 416

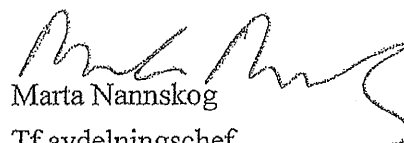
Till
Socialnämnden
2016-08-23

Förslag till program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget till program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen

Peter Svensson
Tf förvaltningschef

Marta Nannskog
Tf avdelningschef

Sammanfattning

Förslaget till nytt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck innefattar en målstruktur med en övergripande vision samt fem långsiktiga mål med tillhörande delmål.

Programmets målgrupper är alla stockholmare (primärpreventivt arbete), våldsutsatta vuxna och barn samt personer som utövar våld.

Fokus i programmet är förebyggande arbete på olika nivåer, från tidiga insatser som bland annat baseras på ett normkritiskt förhållningssätt, till arbete som syftar till att redan förekommande våld ska upphöra. Våldsutsatta vuxna och barn ska få likställt stöd och skydd utifrån behov oavsett vart i staden de bor, exempelvis skyddat boende, samtalsstöd och möjlighet till skolundervisning för barn. Våldsutövare ska erbjudas likställt stöd oavsett var i staden de bor, vilket bland annat kan handla om motivationsarbete för att förändra sitt beteende och sluta utöva våld

I programmet framhålls vikten av samverkan inom staden och med externa aktörer, liksom att arbeta på flera arenor och olika nivåer parallellt.

Bakgrund

Socialnämnden fick i uppdrag i budget för 2015 att revidera stadens program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer, då den förra programperioden sträckte sig till och med 2014. Arbetet har genomförts av ansvarig strateg vid socialförvaltningen i samråd med en referensgrupp. I referensgruppen har följande nämnder och verksamheter varit representerade:

- Två stadsdelsnämnder
- Arbetsmarknadsnämnden
- Äldrenämnden
- Idrottsnämnden
- Utbildningsnämnden
- Origo resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Kansliet för mänskliga rättigheter
- Socialnämndens skyddade boenden

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 17 augusti 2016. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 18 augusti 2016.

Ärendet

Programmets syfte

Programmet syftar till att motverka att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck uppkommer och att det upptäcks om det likväl sker. Programmet syftar också till att stöd och skydd till våldsutsatta personer och barn som har upplevt våld, respektive insatser till våldsutövare för att de ska förändra sitt beteende, är samordnat, evidensbaserat och av hög kvalitet, samt likställt oavsett var i staden de bor.

Programmets innehåll och struktur

Programmet består huvudsakligen av en målstruktur med ett övergripande mål, eller vision, och fem långsiktiga mål. Vart och ett av de långsiktiga målen har ett eller flera tillhörande delmål. De långsiktiga målen är tänkta att omfatta en längre period än programperioden medan delmålen är prioriterade och i fokus under programperioden.

Programmet omfattar stadens alla nämnder och bolag. I fokus är att förebygga att våld i nära relationer och hedersvåld och förtryck uppkommer och/eller upprepas om det har skett. Det finns således

ett par grundläggande, bredare mål som riktar sig till alla nämnder och bolag, liksom mer djupgående som kräver mer kunskap och arbete, som riktar sig till verksamheter som arbetar nära barn, ungdomar och vuxna, exempelvis skolan och socialtjänsten.

I programmet finns också texter, kopplade till de olika målen, om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck mot vuxna och barn, normer kring maskulinitet och våldsutövande samt förebyggande arbete i olika former.

Programmets målsättningar

Programmets övergripande mål/vision lyder:

Stockholm är en stad fri från våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

De fem långsiktiga målen lyder:

1. Medarbetare i stadens verksamheter arbetar våldsförebyggande utifrån ett normkritiskt förhållningssätt.
2. Stockholmare och medarbetare i stadens verksamheter vet vart man ska vända sig om en vuxen våldsutsatt person vill ha stöd alternativt om ett barn upplever våld, eller om en person som utövar våld vill söka hjälp för att förändra sitt beteende.
3. Vuxna stockholmare som har utsatts för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck, får stöd och skydd utifrån sina behov, oavsett vart i staden de bor.
4. Barn i Stockholm som har upplevt våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck, får stöd och skydd utifrån sina behov, oavsett vart i staden de bor.
5. Stockholmare som utövar våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck, erbjuds stöd för att sluta utöva våld, oavsett vart i staden de bor.

Målgrupper

Programmet har följande fyra målgrupper:

1. **Alla stockholmare** – tidigt förebyggande arbete
2. **Vuxna stockholmare som har utsatts för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck** – stöd och skydd samt arbete för att förhindra fortsatt våldsutsatthet

3. **Barn i Stockholm som har upplevt våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck** - stöd och skydd samt arbete för att förhindra fortsatt våldsutsatthet
4. **Stockholmare som utövar våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck** – arbete för att personer ska upphöra med att utöva våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck

Programperiod

Programperioden föreslås vara 2017-2020.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att en helhetssyn är viktig i arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Vuxna som utsätts för våld liksom barn som upplever våld ska få stöd och skydd. Personer som utövar våld ska motiveras till att ändra sitt beteende och sluta utöva våld. Arbetet behöver ske på flera nivåer och olika arenor samtidigt. Förvaltningen anser att programmet har en viktig funktion som en sammanhållande ram och struktur för detta arbete, samt för att tydliggöra olika nämnders och bolags roller.

En grundläggande förutsättning för att arbetet ska bli framgångsrikt är att kompetens om våldsförebyggande arbete, såväl tidigt förebyggande som sådant som sker i syfte att våldet inte ska upprepas eller bli grövre, finns hos medarbetare och chefer i staden. Det handlar om insatser för att ge barn och ungdomar en trygg tillvaro i och utanför skolan. Det handlar också om att den som har upplevt eller blivit direkt utsatt för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck ska få adekvat stöd och skydd av hög kvalitet, oavsett vart i staden personen bor. I arbete med personer som utövar våld handlar det om att kunna motivera dem till att söka stöd att förändra sitt beteende och sluta utöva våld.

En annan viktig förutsättning för framgångsrikt arbete är samverkan internt i staden och med externa aktörer exempelvis från det civila samhället.

Avslutningsvis menar förvaltningen att en utvärdering av programmet inom FoU bör övervägas, som ett bidrag till det fortsatta arbetet framåt.

Bilagor

1. Förslag till program mot våld i nära relationer 2017-2020